

پیشنهادسیاسیون به کتابخوان ها

صادق زیباکلام«چرا ملت ها شکست می خورند»
جلایی پور«احیای علوم سیاسی»
حسین مرعشی«منتحنی دوم»
محمد هاشمی«کتاب های مذهبی»
آشنا«دغدغه های ایران»
ابراهیم اصغر زاده«سوربز»
غلامحسین کر باسچی«...»
سید مصطفی هاشمی طباطبائی«تاریخ انقلاب مشروطیت ایران»
اشرف بروجردی«زنی از مصر»
گرامی مقدم«منم تیمور جهانگشا»

۸

نقش روزنامه نگاری محلی
در گفت و گو با عبد الله گیویان

هم نفس با سوژه

۱۰

در نشست مدیر عامل ایرنا با
استادان و رؤسای دانشگاه ها

جامعه دانشگاهی
نقش مؤثری در
کاهش ناامیدی دارد

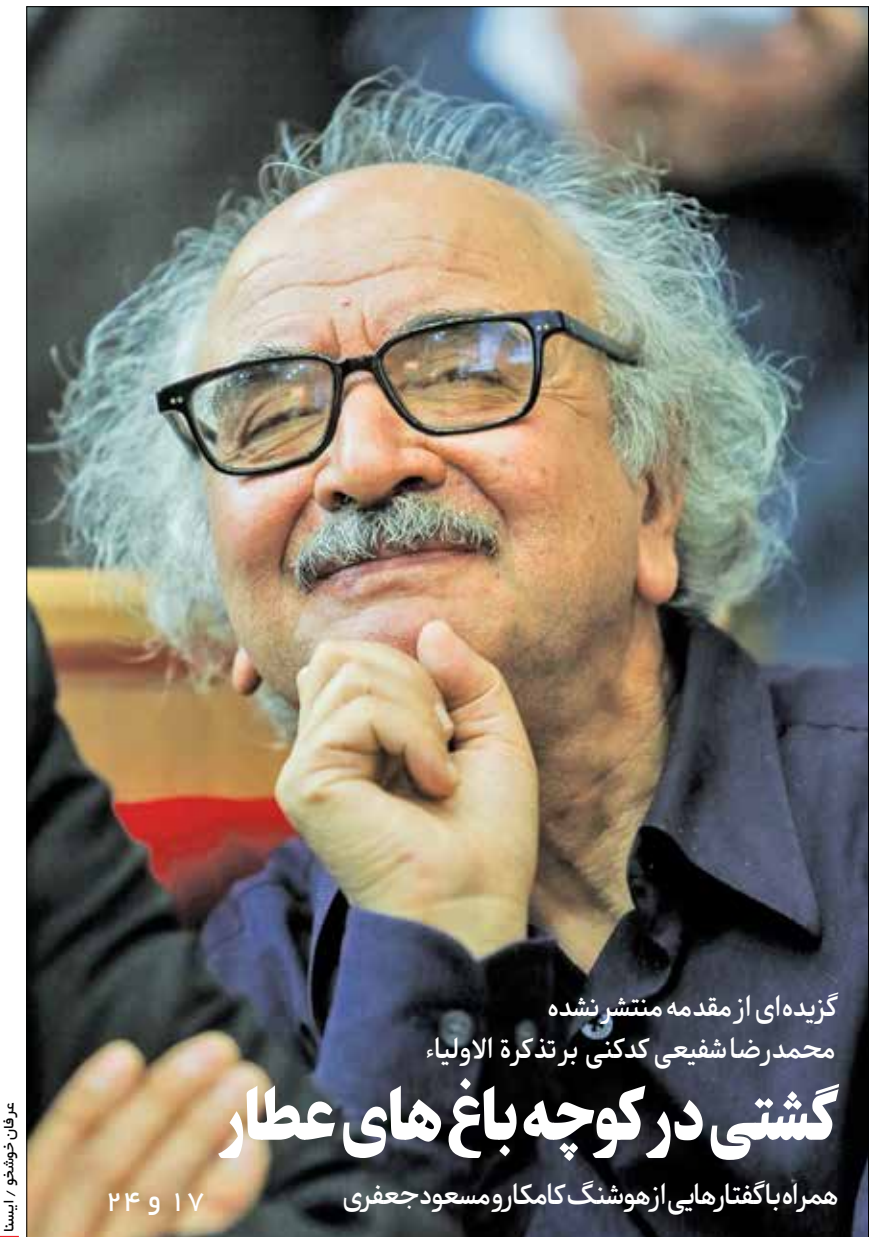
۲۱

بهار کتاب

ایران

همزمان با بنامیاشگاه کتاب، هر روز یک کتاب از روزنامه ایران هدیه بگیرید

۲۴

گزیده ای از مقدمه منتشر نشده
محمدرضا شفیعی کدکنی بر تذکره الاولیاء

گشتی در کوچه باغ های عطار

۱۷ و ۲۴

همراه با گفتارهایی از هوشنگ کامکار و مسعود جعفری

عرفان خوشنظر / ایستاد

وزیر ارتباطات از اپراتورهای تلفن
همراه خواست

مانع برگزاری مسابقات
غیر مشروع بخت آزمایی شوید

وزیر ارتباطات به اپراتورهای موبایل دستور داد که مانع ادامه برگزاری مسابقات غیرمشروع بخت آزمایی در تلویزیون شوند. به گزارش «ایران عصر»، محمدجواد آذری جهرمی در تویتر نوشت: روز گذشته طی دستورالعملی مدیران عامل اپراتورهای موبایل را موظف کردم که شخصاً بر روند مسابقات غیرمشروع بخت آزمایی در تلویزیون و غیر آن نظارت کنند و جلوی این پدیده سو را بگیرند. وی گفت: عدم رعایت دستورالعمل برای اپراتورها عواقب جدی در پی خواهد داشت. رهبر معظم انقلاب اسلامی هم در یوز در دیدار با هزاران نفر از فرهنگ کار و تولید و تلاش را ترویج دهیم و روحیه انتظار برای ثروت بادآورده را از بین ببریم و روش هایی شبیه بخت آزمایی را ترویج نکنیم که دستگاه های مختلف از جمله صدا و سیما باید متوجه این معنا باشند.»

و تاریخی در ایران تبدیل کرد. مطابق با روش او، مصحح وظیفه دارد که علاوه بر بازسازی متن کهن، همه مشکلات احتمالی آن را برای خواننده علاقمند روشن کند، درباره متن و مؤلف آن از جهات گوناگون تحقیق کند و حاصل یافته های خود را در اختیار خواننده بگذارد. مؤلفه هایی که در تصحیح اخیر تذکره الاولیاء نیز به وضوح قابل مشاهده است. با کارهای شفیعی کدکنی تصحیح متن که از دهه پنجاه و تحت تأثیر فضای ایدئولوژیک چپ گرا و جوان محور کم اعتبار شده بود، دوباره ارزش پیدا کرد و نسل تازه ای از جوانان مستعد قدم در این راه گذاشتند. تحقیقات ادبی شفیعی کدکنی عمدتاً بر مسائل زبانی و تاریخی متمرکز است و همین نکته موجب شده که دچار انشائونویسی های مرسوم نشود.

ترجمه حوزه اصلی فعالیت شفیعی کدکنی نبوده اما او آثاری را از انگلیسی و بویژه عربی ترجمه کرده است. اسلوب او در ترجمه اسلوبی خاص خودش است ولی در مجموع بیش از آنکه به فرهنگ لغت متکی باشد به هنر فارسی نویسی اش تکیه دارد و در مواقع لازم حتی آن را با تحقیق همراه می کند. هنر تدریس و کلاس های پر شور و سازنده شفیعی کدکنی از دید باز جایگاهی خاص داشته و چندین نسل از دانشجویان از دهه پنجاه تاکنون با اشتیاقی خارق العاده در محضر درس او این سخن مولانا را تجربه کرده اند که می گوید: «آدمی قر به شود از راه گوش.» شفیعی کدکنی در کلاس هایش هنر عملی را با دانش وسیع و فضیلت های انسانی پیوند داده است و همه این ها نقش عظیم در پویایی، سرزندگی و تداوم فرهنگ ما دارد. شفیعی کدکنی چشم و چراغ فرهنگ امروز ماست.

چشم و چراغ فرهنگ امروز

بگذار شکرها را، بگذار قمرها را
او چیز دگر داند، او چیز دگر سازد
شفیعی کدکنی شخصیتی چند بعدی است که در زمینه های گوناگون همچون شعر و شاعری، نقد ادبی، تصحیح متن، تحقیقات ادبی، ترجمه و تدریس فعالیت کرده و هر زمینه نیز کارنامه ای درخشان دارد. شعر شفیعی کدکنی از دهه چهل تاکنون در عین حال که تصویری روشن از تحولات جامعه ما بوده و صدای بخش وسیعی از مردم همین جامعه را با تاز

داده است، جلوه گاه عواطف صادقانه و شور و هیجان سراینده آن نیز هست. با اینکه دوران اوج شعر سرائی شفیعی کدکنی همزمان بوده است با حضور برخی از شاخص ترین شاعران بزرگ معاصر، اما جوایز جاری و زلال شعر او تشخیص و جلوه خاص خود را دارد. صدای او در عرصه شعر معاصر صدایی نامرک است. در حوزه نقد ادبی نیز آثار شفیعی کدکنی طراوت، تازگی و تأثیرگذاری ویژه خود را دارد. آثار او در این حوزه، در عین حال که از هیاهو و جنجال برخی نقدهای محفلی و مغرضانه به دور بوده، کهنگی و محافظه کاری برخی نقدهای به ظاهر دانشگاهی را هم نداشته است. او در برخی آثار انتقادی اش از قلمرو نقد فراتر رفته و وارد حوزه نظریه پردازی شده است. آثار شفیعی کدکنی در حوزه تصحیح متن و تحقیقات ادبی سیری تکاملی است که با کوشش های علامه قزوینی آغاز شد. شفیعی کدکنی تصحیح متن را به شاخه ای مهم از تحقیقات ادبی

یادداشت

مسعود جعفری جزی عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی

الزامات ایران در عصر تحریم

دولت امریکا در حالی با عدم تمدید معافیت خریداران اصلی نفت ایران فاز جدی تری از تخاصص علیه جمهوری اسلامی را آغاز کرده است که این تصمیم می تواند منافع کشورهای خریدار نفت ایران را تحت تأثیر قرار دهد. امریکا در حالی نام کشور را که بیش از این از تحریم های امریکا معاف شده بودند، از فهرست این معافیت خارج کرد که پیش از این سه کشور یونان، ایتالیا و تایوان عملاً طی ماه های گذشته نفت خریداری نمی کردند و اینک بحث چین، هند، ترکیه، عراق و ژاپن مطرح است. ایران در مواجهه با سیاست فشار امریکا سیاست مقاومت را در پیش گرفته است اما این رویکرد ناظر به در نظر گرفتن دومؤلفه اساسی است:

– رئیس جمهوری امریکا در حالی قصد دارد فروش نفت ایران را به صفر برساند که پیش تر حتی کارشناسان امریکایی هم معتقد بودند راه های مختلفی برای دور زدن فروش نفت وجود دارد و به این سادگی نمی توان فروش نفت ایران را صفر کرد. کشورهای دیگر مناسبات شان با ایران را صرفاً بر اساس منافع ملی خود تعریف می کنند و نباید انتظار داشت که آنها از حقوق ایران در صحنه عمل دفاع کنند اما ما باید با منطق اقتصادی حرکت کنیم. ایران می تواند در چنین فضایی بازار نفت را با بازی با قیمت برهم بزند. یعنی با کاهش دادن قیمت نفت بتواند توجه سایر بازیگران را جلب کرده و تقاضای نفت را در بازار افزایش دهد؛ یعنی کلاً شرایطی را به وجود آورد که منافع شرکت ها اقتضا کند تا از ایران نفت بخرند. همچنین ایران می تواند صادرات گاز را در اولویت قرار دهد زیرا کنترل خطوط لوله های گاز بسیار دشوارتر از حمل و نقل نفت است.

در این چارچوب جمهوری اسلامی باید ساز و کار روابط با همسایگان را سامان بخشد و با تعمیق رابطه با کشورهای که طرف دعوا با ایران نیستند، سیاست دور زدن تحریم ها و فروش نفت و صادرات انرژی را ادامه دهد.

– رویکرد دیگری که ناظر به تمرکز بر فضای داخلی کشور است لزوم ایجاد انسجام و سامان بخشی و اصلاحات داخلی است. برخی معتقدند باید با امریکا مذاکره کرد. بنده نیز جزو موافقان مذاکره بوده و هستم اما به شرط آنکه هدف، شرایط و چارچوب مذاکره معلوم باشد اما در شرایطی که مقام های امریکا عملاً شرایط نامحتمل را پیش پای ایران گذاشته اند، نتیجه بخشی مذاکره امری دور از دسترس خواهد بود. از این رو باید ابتدا شرایط داخلی کشور به مرحله ای برساند بتوان پرسد که نشستن بر سر میز مذاکره با امریکا به دریافت امتیاز برای دو طرف بینجامد. از جمله اینکه نظام بانکداری و پولی اصلاح و توجیه شود که کشور در یک جنگ ویژه اقتصادی به سر می برد و ابزارها و سیاست ها بر پایه این شرایط ویژه تعریف شود. زیرا اگر قرار است مذاکره صورت گیرد اولاً با دست پر باشد ثانیاً طرف مقابل متوجه شده باشد سلاح تحریم ها کند شده است اما الان بدترین شرایط ممکن برای مذاکره است. در مجموع ایران با کشوری روبه رو است که رئیس جمهوری آن اختیارات گسترده ای در مرحله اجرایی دارد و با نقض بسیاری از پیمان های بین المللی در صدد تحمیل خواسته های خود به سایر کشورهاست. بنابراین باید متوجه شد که اگر منظور شود در اندیشی و ترسیم یک چارچوب مناسب برای رابطه با کشورهای است که می توانند در این شرایط به ما کمک کنند.

واکنش آلمان و اسپانیا به تصمیم اخیر ترامپ درباره تحریم نفتی ایران

سختگوی دولت آلمان در واکنش به تصمیم ترامپ مبنی بر عدم تمدید معافیت های نفتی ایران اظهار کرد که برلین به برجام پایبند می ماند. به گزارش ایسنا، «ولریکه دیمر» سختگوی دولت آلمان با بیان اینکه تصمیم اخیر دونالد ترامپ مبنی بر عدم تمدید معافیت های نفتی را زیر نظر دارد و به همراه بقیه کشورهای عضو اتحادیه اروپا پیامدهای این تصمیم را ارزیابی خواهد کرد، گفت: دولت فدرال آلمان و اتحادیه اروپا به توافق هسته ای با ایران متعهد باقی خواهند ماند. جوزپ بورل، وزیر امور خارجه اسپانیا نیز در سخنانی از تصمیمات یک جانبه و اقدامات فرامرزی دولت امریکا از جمله فعال سازی قانون «هلمز برتون» و اعمال تحریم های یک جانبه علیه ایران و تمدید نکردن معافیت تحریم های نفتی علیه ایران برای خریداران نفت انتقاد کرد و گفت: باید دید که آیا این تصمیم اعمال خواهد شد، زیرا دیگر کشورها می توانند بگویند که این تصمیمات فرامرزی امریکا را نمی پذیرند.

فرصت و تهدید صنعت نشر

یادداشت

حسن بهشتی پور کارشناس مسائل بین الملل

اردیبهشت ماه هر سال را می توان فرهنگی ترین ماه سال دانست؛ ماهی که موعد برگزاری نمایشگاه سالانه کتاب است. این روزها بسیار گفته می شود که مردم ما توجه چندانی به کتاب و مطالعه ندارند و روز به روز تیراژ کتاب کم و کم تر می شود. به طور قطع بخشی از این گزاره درست است و آن کم شدن تیراژ کتاب است ولی این مسأله نه به معنای کاهش مطالعه است و نه به معنای کم اثر شدن کتاب. بیسه چاره دومورد بهبود نیز یافته باشند.

اولین دلیل برای اثبات این ادعا کاهش نسبی اقتصاد کتاب، ناشی از گسترش اینترنت و دسترسی وسیع، ارزان و راحت مردم به مطالب و حتی کتاب های موجود در اینترنت است. دلیل دیگر این ادعا وضعیت اقتصادی مردم و جامعه است که نمی توانند به سادگی گذشته کتاب بخرند، بنابراین فقط کتاب هایی را می خرد که احتمال مطالعه آنها بیشتر باشد. برخلاف گذشته که ممکن بود کتاب بخردن ولی احتمالاً مطالعه نکنند. برخی گزارش ها حتی از آن است که مردم کتاب ها را به صورت اجاره ای و امانتی در اختیار می گیرند و پس از خواندن با قیمت پایین تر برمی گردانند و بالاخره علت سوم در افزایش عناوین و تیراژ کل کتاب بویژه کتاب های ادبیات و علوم اجتماعی است.

کافی است که گفته شود طی ۲۰ سال گذشته از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۶ تعداد عناوین کتاب های منتشر شده از کمتر از ۱۵ هزار به ۹۹ هزار یعنی حدود ۷ برابر افزایش یافته است. در همین فاصله تیراژ کل کتاب ها از ۸۱ میلیون به ۱۴۴ میلیون رسیده است که ۷۸ درصد افزایش نشان می دهد. نکته مهم اینکه قیمت هر نسخه کتاب نیز در فاصله ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۶، حدوداً ۲۲ برابر شده و شاخص تورم نیز در این فاصله ۲۴ برابر شده است. بنابراین مجموعاً مردم در سال ۱۳۹۶ و به قیمت ثابت ۷۰ درصد بیشتر از سال ۱۳۷۵ کتاب خریده اند.

اگر بخش علوم اجتماعی و ادبیات را به عنوان شاخصی درباره کتابخوانی در نظر بگیریم در فاصله سال های ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۶، تعداد عناوین آنها ۱۱ برابر و تعداد شمارگان کل آنها نزدیک به ۳ برابر شده است که رشد بسیار قابل توجهی است. آنچه هم که در افواه عامه گفته می شود که متوسط مطالعه ما ۲ دقیقه در روز است و از این نوع مطالب، واجد ارزش علمی و عینی نیست. اصولاً منظور از مطالعه باید روشن باشد، بهترین شیوه سنجش آن میزان مصرف کالاهای مرتبط با آن مثل کتاب، روزنامه و مطبوعات و اینترنت است که درباره مطبوعات نوعی جایگزینی شدید از سوی فضای مجازی و اینترنت و سایت ها و شبکه های اجتماعی رخ داده است. ولی کتاب همچنان جایگاه به نسبت گذشته خود را حفظ کرده است.

علی رغم این توصیف ها چند مسأله آینده کتاب در ایران را دچار مخاطره کرده است. اولین موضوع چاپ قاجاق و غیرقانونی کتاب است. کتاب هایی که مجوز نیز دارند. اتفاقاً آمار اینها در بخش آمار رسمی کتاب نیامده که اگر منظور شود میزان اقتصاد و مطالعه کتاب را بشدت بیش از آنچه که گفته شده افزایش می دهد، ولی این وضع به زیان ناشران و نویسندگان است و عملاً موجب نابودی اقتصاد نشر خواهد شد و باید با آن قاطعانه برخورد کرد.

موضوع دوم ممیزی است. اگر محدودیت های مطبوعاتی و رسانه ای در سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ کمتر می بود، به احتمال فراوان این کوچ بزرگ به فضای مجازی رخ نمی داد. قضایی که مسئولیت هیچ خبری به عهده منتشرکننده آن نیست، عدم تعادل میان فضای مطبوعات و رسانه های رسمی با فضای مجازی، کوچ به این فضا را بشدت جذاب کرد. بنابراین نباید اجازه داد که این شکاف موجب قهر جامعه با کتاب شود و عطای آن را به لقابیش ببخشند و دچار وضعیت مطبوعات شویم. بویژه آنکه بسیاری از حساسیت های ممیزی، سلیقه ای است و می تواند موجب ناراحتی و مصیبت نویسندگان و خوانندگان کتاب شود.

موضوع سوم نیز که در جای خود اهمیت دارد افزایش قیمت دلار و به تبع آن افزایش قیمت کاغذ و هزینه چاپ است و از آنجا که این افزایش همراه با رکود اقتصادی است، مردم مجبور می شوند که مصرف خود را از سبب کالاهای فرهنگی کم کنند و اقتصاد کتاب یکی از اولین کالاهایی است که ضربه می خورد. شاید در کوتاه مدت این مسأله مهم تر از دو مسأله قبلی باشد و باید برای آن چاره ای اندیشید. با این حال امیدواریم که نمایشگاه امسال کتاب جلوه ای باشد از فرهنگ و ادب کشور و به رشد و غنای فرهنگی و ادبی جامعه کمک کند.